

222FEBRER
2014

Sotxi, un mirall del putinisme

Carmen Claudín, investigadora sènior CIDOB
Nicolás de Pedro, Investigador principal, CIDOB

Les olimpíades de Sotxi han de marcar un abans i un després per a Rússia. Així ho va plantejar Putin el 2007 en el seu discurs davant el Comitè Olímpic Internacional: "Això és, sens dubte, no només un reconeixement dels èxits de Rússia en l'esport, és indiscutiblement una avaluació del nostre país [...], un reconeixement de les seves creixents capacitats, sobretot, en els àmbits econòmic i social". La Riviera soviètica que va ser Sotxi ha estat una aposta personal de Putin malgrat dos obstacles majúsculs: unes infraestructures completament obsoletes, quan no inexistents, que exigien una inversió colossal i una ubicació geogràfica, el Caucas nord, conflictiva i controvertida. Per això, la proposta de Sotxi com a seu olímpica també permet una altra lectura: il·lustra el tipus de governança que caracteritza el sistema i amaga un missatge clar de Putin - *jo vull, jo puc*.

La Rússia d'avui s'assembla poc a la que va obtenir els jocs olímpics d'hivern aquell 4 de juliol de 2007. En aparença, poques coses han canviat al país, però el context intern s'ha transformat substancialment. El 2007, l'anomenat "consens Putin" -caracteritzat per una "vertical del poder" apuntalada per un vigorós creixement econòmic- es mostrava robust i gairebé sense fissures. Al febrer de 2014, aquest consens està seriosament erosionat, l'economia russa amenaça estancament i la llavors aparent estabilitat del Caucas nord ha demostrat ser un miratge. Allà la transformació d'una guerrilla independentista en un moviment jihadista organitzat -i, de vegades, atomitzat- converteix la situació de la regió en altament volàtil i impredecible.

L'economia, ara, tampoc acompanya. Segons les pròpies previsions del ministre d'Economia rus, Alexéi Ulyukáyev, Rússia creixerà un 2,5% el 2014 (un 4,3% el 2011 i 3,4% el 2012), en una projecció menys favorable, que s'ha anat revisant a la baixa. Els temps de creixements al 7 o 8%, fonamentats en els preus alts dels hidrocarburs, semblen haver marxat per no tornar, almenys a mig termini. Més greu encara, aquest període no ha estat aprofitat per emprendre la tan necessària modernització de l'economia russa. El que al Kremlin li agradaria presentar com la *gesta* de Sotxi ha estat concebut i portat a terme a imatge del model de desenvolupament que coneix el país: l'afany de dividends fàcils i l'ostentació de nou-ric. Per exemple, el prestigiós economista rus, Vladislav Inozemtsev, alertava el 2011 que Rússia és l'únic dels anomenats BRIC amb un PIB que ha

cregut més ràpid que la producció industrial. Segons els seus càlculs, construir un quilòmetre de carretera asfaltada costa, de mitjana a Rússia, tres vegades més que a Europa Occidental, o produir 40 milions de tones de ciment requereix la força d'uns 49.000 treballadors, quan a la UE un nombre similar (52.000) arriba als 279 milions de tones.

És fàcil entendre que allò que el 2007 podia semblar un projecte il·lusionant per a la ciutadania sigui percebut ara com un fast desmesurat i capturat per la corrupció. Els jocs de Sotxi no només són els més cars de la història, sinó que el seu pressupost inicial s'ha multiplicat per més de cinc: d'uns 10.000 milions de dòlars inicials s'ha passat, segons diversos càlculs independents i governamentals, a un cost total aproximat superior a 50.000 milions. Com no podia ser d'altra manera, Sotxi no ha escapat a l'anomenada "taxa especial" per corrupció (*corruption overhead*), una pràctica imperant a Rússia i que la ciutadania associa, en primer lloc, amb el poder polític i les grans empreses que aquest afavoreix. Les estimacions més moderades parlen d'uns 500 milions de dòlars malversats, una xifra que sembla modesta enfront dels que parlen de 30.000 milions de dòlars robats, però que segueix sent molt voluminosa.

El sondeig realitzat pel centre d'opinió pública independent Levada, a finals de gener, ha preguntat a 1.603 enquestats de 45 regions a quines causes atribueixen el fet que les despeses generades per Sotxi hagin superat les de tots els jocs anteriors. El 47% dels enquestats pensa que una part important dels fons ha estat malgastada o saquejada, el 34% ho atribueix a la cobdícia i a la deshonestat de les empreses, el 19% al mal govern, el 14% a la mala gestió i a la baixa qualitat de la construcció. A l'estiu de 2013, un centre més proper al poder com VTsIOM va preguntar a la població sobre els seus motius d'orgull: només un 7% va nomenar Sotxi.

Tot i que Putin insisteix en que l'èxit serà de tots els russos, els jocs de Sotxi estan indefectiblement associats a la seva figura. Potser el nou complex esportiu de Sotxi, en el qual s'han bolcat els màxims esforços, serveixi a la gent "cent anys i més", com va dir el president rus per televisió en un documental de la cadena Rossiya-1. No obstant això, sembla dubtós que la resta de les infraestructures construïdes o els barris nous aixecats ho facin, sense parlar de la qualitat de l'habitatge amb la qual s'han trobat els desallotjats i desplaçats forçosos de Sotxi i pobles dels voltants. Però probablement Vladímir Putin aposta també per validar, no només davant els ulls dels seus conciutadans sinó també davant els del món, la sentència que va pronunciar en una ocasió Caterina la Gran, i que tot rus aprèn a l'escola, "no es jutja a un vencedor".